

Samarbeider om papirløses helse

Av Bente Høgseth, *Utrop* 3.6.2008

Flere frivillige organisasjoner jobber med å etablere helsetilbud for innvandrere uten lovlig opphold i landet. Sykdommer som ikke behandles gir stor fare for smittespredning. En av truslene er tuberkulose, som kan være dødelig om den ikke blir behandlet.

– Uten behandling dør vel halvparten av pasientene. Behandlingen tar minst seks måneder, og det er her utfordringen med de papirløse innvandrerne ligger. LHL er opptatt av å sikre at personer i en slik situasjon jevnlig kommer til behandling over en såpass lang periode. Personer uten lovlig opphold i Norge er naturlig nok skeptiske til offentlige myndigheter. Helsevesenet har taushetsplikt og tilbyr gratis behandling for tuberkulose uansett status. Likevel kommer mange for sent, eller ikke i det hele tatt, med mulig tragisk utgang. I tillegg er det viktig å hindre smittespredning.

Det forteller Mona Drage, bistandskonsulent i Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL). LHL samarbeider med Kirkens Bymisjon om å finne ut hvilke behov papirløse immigranter har og hvordan disse best kan møtes. – Man kan få tuberkulose hvor som helst i kroppen, men i hovedsak er det tuberkulose i lungene som er smittsom. Når pasienten kommer til behandling blir man fort smittefri. I mange europeiske land finnes etablerte helsetilbud for papirløse immigranter. Foreløpig har vi ikke noe tilsvarende i Norge. I Nederland utgjøres syv prosent av tuberkulosestilfellene av papirløse, sier hun.

Solveig Holmedal Ottesen har ledet utredningen i Kirkens Bymisjon. Arbeidet har bestått av kartlegging fra 1. januar og fram til nå, forteller hun til *Utrop*. De har kalt prosjektet «papirløse immigranter» og har spesielt hatt et helsefokus, men også sett på forholdene rundt bolig, arbeid og barns spesielle situasjon. Organisasjonen ønsker å samarbeide så bredt som mulig om et helsetilbud til de papirløse.

Tema: Helse

Svensk løsning

Dagens Medisin rapporterte tidligere i år om Rosengrenska Kliniken i Sverige, som tilbyr helsehjelp én gang i uken til mennesker i skjul. Klinikken har ikke fast tilholdssted og styres via mobiltelefon. Alt arbeidet er frivillig og ubetalt. For de alvorlig syke har Rosengrenska et samarbeid med Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Politiet vet om virksomheten, men unnlater å gripe inn. Det har forekommet tilfeller hvor flyktninger døde en for tidlig død, fordi de ikke kom tidsnok til lege. Klinikkleder Anne Sjögren sammenligner i artikkelen de papirløse med de fredløse i gamle dager. De er satt utenfor samfunnet, de kan bli voldtatt eller ranet, og de har ingen rettigheter.

Nettverk

Mads Harlem, juridisk rådgiver i Røde Kors, forteller til *Utrop* at Røde Kors, i likhet med Kirkens Bymisjon, ser fordelene i å samle frivillige organisasjoner og instanser som vil arbeide mer systematisk med humanitær assistanse til irregulære immigranter i Norge. – Vi har etablert et nettverk med blant annet Kirkens Bymisjon, Redd Barna, Leger uten grenser og Legeforeningen, sier Harlem.

Røde Kors håper å få med Amnesty International Norge i nettverket, og Amnesty bekrefter overfor *Utrop* at generalsekretær i Amnesty, John Peder Egenæs, deltar på et planleggingsmøte i slutten av mai. – Målet er at vi skal kunne tilby humanitær assistanse til irregulære immigranter i Norge. Blant annet jobber vi sammen med Kirkens Bymisjon for å se på muligheten for å opprette en helseklinikk. Vi ønsker også å starte en egen besøkstjeneste ved internatet på Trandum, sier Harlem.

Plikt til å hjelpe

Regjeringen har gitt uttrykk for at det kan være straffbart å gi hjelp til utlendinger som oppholder seg ulovlig i landet. Røde Kors har derfor jobbet mye med den nye Utlendingsloven, og er glad for at Stortinget nå har presisert at

det ikke er straffbart å gi humanitær assistanse til irregulære immigranter som har et humanitært behov.

– Røde Kors' oppgave er ikke å ta stilling til hvem som oppholder seg ulovlig i Norge, men å hjelpe de som faktisk befinner seg her og som har et humanitært behov, sier Harlem.

Fakta om tuberkulose:	Fakta om papirløse:
<p>Tuberkulose</p> <ul style="list-style-type: none"> - Smitter ved dråpesmitte. Hvert tredje menneske på jorden er smittet, men få blir syke. - Rundt ti prosent av befolkningen i Norge er smittet, men veldig få blir syke. De fleste er smittet før 1950. - Tuberkulose er blitt karakterisert som en fattigdomssykdom, fordi den oftest rammer mennesker som lever under fattige og vanskelige forhold. - BCG-vaksinen blir gitt til alle 9-klassinger for at de ikke skal bli smittet i <u>utgangspunktet</u>. - Tuberkulose har mange ulike sykdomsforløp, men kan begynne med langvarig hoste og feber, og pasienten går ned i vekt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Papirløse innvandrere og flyktninger bor i Norge uten gyldig opphold. - Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF) anslår at mellom 5000 og 10.000 mennesker lever i skjul i Norge. - Papirløse har svært begrensede rettigheter. Den nye utlendingsloven åpner imidlertid for humanitær hjelp. - Flere organisasjoner i Norge samarbeider nå om å opprette et tilbud for de papirløse.

Oppgaver til « Samarbeider om papirløses helse»

1. Svar på spørsmålene til teksten. Du kan svare med dine egne ord.
 1. «Uten behandling dør *vel* halvparten av pasientene.» Hva betyr «vel» i denne setningen?
 2. Kan personer uten lovlig opphold oppsøke lege i det norske helsesystemet?
 3. Hvorfor tror du politiet lar være å gripe inn overfor Rosengrenska Kliniken i Sverige?
 4. Er det straffbart å gi hjelp til illegale immigranter i Norge?
 5. Hva betyr «å leve i skjul» og å være en «irregulær immigrant»?